

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 23.3.2012
COM(2012) 122 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o celkovém fungování úředních kontrol bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin v členských státech

OBSAH

1.	Souvislosti	1
2.	Potravinový řetězec EU.....	1
3.	Přehled kontrol bezpečnosti potravin v EU.....	1
3.1.	Přezkum výročních zpráv členských států	1
3.2.	Výsledky kontrolních činností Komise v členských státech.....	1
3.3.	Další zdroje informací o kontrolách v členských státech.....	1
3.4.	Následná činnost a donucovací opatření Komise.....	1
4.	Závěry.....	1

1. Souvislosti

Ustanovení čl. 44 odst. 1 nařízení (ES) č. 882/2004¹ (dále jen „nařízení o kontrolách krmiv a potravin“) od členských států vyžaduje, aby Komisi každý rok předkládaly zprávu o provádění víceletých vnitrostátních plánů kontrol zřízených v souladu s článkem 41 uvedeného nařízení. Tyto zprávy by měly obsahovat:

- (a) podrobnosti o změnách víceletých vnitrostátních plánů kontrol, aby byly zohledněny mimo jiné faktory jako změny právních předpisů, nová onemocnění nebo rizikové faktory, nové vědecké poznatky, výsledky minulých kontrol a významné organizační změny;
- (b) výsledky kontrol a auditů provedených v předchozím roce podle vnitrostátního plánu kontrol;
- (c) druh a počet případů nedodržení zjištěných při kontrolách;
- (d) opatření k zajištění účinného provádění vnitrostátního plánu kontrol, včetně donucovacích opatření a jejich výsledků.

Ustanovení čl. 44 odst. 4 a 6 uvedeného nařízení vyžaduje, aby Komise vypracovala a předložila Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o celkovém fungování kontrol v členských státech, a to s ohledem na:

- (a) výroční zprávy předkládané vnitrostátními orgány;
- (b) auditů² a inspekce, které EU provádí v členských státech;
- (c) a jiné příslušné informace.

Komise předložila svou první zprávu Evropskému parlamentu a Radě v srpnu 2010³. Hlavním účelem této zprávy bylo poskytnout první přehled údajů a informací o úředních kontrolách uvedených v prvních výročních zprávách členských států. Zároveň podala shrnutí výsledků auditů a inspekce EU. V září 2010 byla projednána členskými státy v rámci Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat. V říjnu 2010 ji projednal Výbor pro životní prostředí a pro zemědělství a záležitosti venkova Evropského parlamentu.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat (Úř. věst. L 165, 30.4.2004, s. 1).

² Od roku 2010 bylo slovo „kontrola“ nahrazeno slovem „audit“, které lépe vystihuje širší působnost úřadu FVO. Slovo „audit“ je v této zprávě běžně užíváno za účelem snadnějšího odkazování.

³ KOM(2010) 441 v konečném znění, 25.8.2010.

Komise zahájila jednání s členskými státy o otázkách vznesených v první zprávě, a zejména o tom, jakým způsobem mohou být sběr a zpracování údajů pro úřední kontroly zjednodušeny a standardizovány.

Tato druhá zpráva se od té první liší poněkud odlišným přístupem. Cílem je poskytnout přehled kontrol bezpečnosti potravin v EU, který se netýká pouze minulého roku, za který jsou výroční zprávy všech členských států k dispozici, ale upozorňuje na nejnovější informace ze všech tří hlavních zdrojů informací o kontrolách, aby poskytl co nejaktuálnější popis toho, jak kontrolní systém EU funguje.

Hlavními zdroji, ze kterých tato zpráva čerpá, jsou: a) výroční zprávy od členských států z let 2008 a 2009, b) výsledky kontrolních činností Komise v letech 2008–2010 a c) jiné příslušné informace o kontrolách, včetně:

- nedávných zpráv od členských států týkajících se kontrol v jednotlivých odvětvích;
- výsledků systémů rychlého varování EU (systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva (RASFF), systému oznamování nákaz zvířat (ADNS) a varovného systému pro ohrožení zdraví rostlin (Europhyt));
- diskuzí a rozhodnutí o kontrolách v rámci Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat a Stálého rostlinolékařského výboru;
- přezkumu případů porušení práva v souvislosti s nedostatky v kontrolních systémech v členských státech.

2. Potravinový řetězec EU

Pro porozumění tomu, jak systém úředních kontrol EU v potravinovém řetězci funguje (včetně těch, jež jsou nezbytné pro zajištění zdraví rostlin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat), je vhodné nejprve získat představu o rozsahu a složitosti potravinového řetězce EU. Podle nejnovějších údajů, které jsou k dispozici od Eurostatu, činí hodnota celkové produkce potravinového řetězce EU asi 750 miliard EUR. Celkový počet pracovních míst v odvětví od prvovýroby až po maloobchodní prodej a zásobování je více než 48 milionů. V potravinovém řetězci EU působí přibližně 14 milionů primárních zemědělských výrobců a 3 miliony provozovatelů potravinářských podniků od výroby potravin až po maloobchod a stravovací služby. Tyto celkové údaje podávají představu o velikosti potravinářském průmyslu. Je obrovský, ale zároveň také různorodý a složitý.

Například pokud jde o prvovýrobu, průměrná velikost zemědělského podniku je v rozmezí od přibližně 90 ha v zemích jako Česká republika přes přibližně 50 ha v zemích, jako jsou Spojené království, Francie a Německo, až po méně než 8 ha v jiných zemích, jako je Polsko, Bulharsko a Rumunsko.

V celé EU také existují značné rozdíly v typech zemědělských postupů. Do velké míry to lze vysvětlit agroklimatickými podmínkami, ale také dlouhodobými zemědělskými tradicemi.

V EU se nachází přibližně 300 000 potravinářských podniků. Avšak v případě mnoha produktů (jako například vína, olivového oleje, vajec a sýra) může být zpracování provedeno zemědělskými podniky namísto výrobních podniků. Zaměřit se pouze na výrobní odvětví by znamenalo podcenění celkové velikosti a složitosti potravinového systému EU. Především ve výrobním odvětví představuje jen malý počet podniků působících v celosvětovém měřítku velmi velký podíl produkce. Např. v odvětví mléka a mléčných výrobků 1 % podniků vyrábí více než 60 % celkové produkce v EU. Mimo primární výrobu působí největší počet provozovatelů potravinářských podniků na konci potravinového řetězce, tedy v maloobchodu a ve veřejném stravování. V EU existuje v oblasti potravin více než jeden milion maloobchodníků, v mnohých případech se jedná o malé rodinné podniky, i když z hlediska celkového prodeje dominuje odvětví malý počet velkých obchodních řetězců. Existuje téměř 1,4 milionu restauračních a stravovacích zařízení.

3. Přehled kontrol bezpečnosti potravin v EU

3.1. Přezkum výročních zpráv členských států

EU vypracovala rozsáhlé a podrobné právní předpisy, jejichž cílem je zajistit, aby potraviny poskytované spotřebitelům prostřednictvím tohoto velkého a složitého systému výroby potravin byly bezpečné a zdravé. Základní principy práva EU v oblasti krmiv a potravin jsou stanoveny v nařízení (ES) č. 178/2002⁴. Podle tohoto nařízení nese hlavní odpovědnost za zajištění bezpečnosti potravin na všech stupních potravinového řetězce od prvovýroby až po prodej konečnému spotřebiteli potravinářský podnik. Členské státy jsou povinny sledovat a ověřovat, zda podniky plní požadavky právních předpisů EU o bezpečnosti potravin a krmiv (včetně zdraví zvířat, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin). Jsou povinny pro tento účel zavést systém kontrol.

Nařízení (ES) č. 882/2004 stanoví, jak by tyto kontroly měly být organizovány a prováděny. V podstatě stanoví obecná pravidla pro provádění úředních kontrol za účelem ověření dodržování pravidel EU týkajících se bezpečnosti potravinového řetězce. Nařízení zejména klade požadavky na členské státy: když ověřují:

- dodržování odvětvových zákonných požadavků provozovateli, nebo
- že zboží, které má být uvedeno na trh EU (buď vyrobené v EU nebo dovezené ze třetí země) je v souladu s normami a požadavky odvětvových právních předpisů.

Kromě toho orgány členských států vykonávají jiné oficiální úkoly podle nařízení (ES) č. 882/2004, jako například ty, které jsou prováděny za účelem eradikace nebo boje proti původcům nálezů zvířat (např. testování zvířat na některé nákazy při provádění určitého programu, epizootologické vyšetření po výskytu ohniska, očkování proti nálezům zvířat nebo usmrcování zvířat infikovaných patogeny).

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Nařízení (ES) č. 882/2004 rovněž stanoví podrobná pravidla pro kontroly členských států prováděné útvary Komise, jejichž cílem je ověřit dodržování povinnosti stanovené v odvětvových právních předpisech a v nařízení (ES) č. 882/2004. Aby byly požadavky nařízení naplněny, musí členské státy vytvořit a provádět víceleté vnitrostátní plány kontrol. Tyto plány se obvykle vztahují na období tří až pěti let a poprvé byly použity od začátku roku 2007. Členské státy jsou povinny výroční zprávy o provádění víceletých vnitrostátních plánů kontrol předložit Komisi. Výroční zprávy byly přijaty za roky 2007, 2008 a 2009.

Výsledky první analýzy vnitrostátních zpráv provedené Komisí byly shrnuty v její souhrnné zprávě z minulého roku, KOM (2010) 441. V této zprávě bylo velmi obtížné vyvozovat závěry pro celou EU v důsledku velkých rozdílů mezi národními zprávami jak ve struktuře, tak v obsahu a v důsledku neexistence harmonizovaných údajů o kontrolách. To platí i pro zprávy z let 2008 a 2009 a částečně to odráží značné rozdíly mezi členskými státy pokud jde o agrární strukturu, správní kulturu a velikost. Možnost srovnání zpráv se však výrazně zlepšila v důsledku toho, že a) členské státy získávají zkušenosti s jejich tvorbou a b) Komise vede aktivní dialog s členskými státy, aby dále zlepšovaly obsah zpráv, zejména aby byla zvýšena možnost jejich srovnání. Jelikož byly nyní informace poskytovány většinou členských států tři po sobě jdoucí roky, je možné si za tuto dobu všimnout zajímavých trendů a vývoje. Jejich shrnutí je uvedeno níže.

Shromažďování údajů a analýza

Společným prvkem většiny zpráv je rostoucí úsilí o zlepšení sběru a shromažďování údajů o počtu a druhu dokončených kontrol a jejich výsledcích. Při snaze o účinnost a efektivitu jsou nezbytné dobré aktuální údaje, které umožňují posouzení výkonnosti a stanovení priorit pro budoucí kontrolní činnosti. I když je ve výročních zprávách uvedeno mnoho takových nových i probíhajících iniciativ, zdá se, že sdílení know-how a zkušeností mezi různými kontrolními orgány v rámci členských států nebo mezi nimi je omezené. Ve své výroční zprávě z loňského roku Komise uvedla svůj úmysl ve spolupráci s členskými státy posoudit, jak lze využít potenciál pro elektronický přenos a analýzu údajů k dosažení zjednodušení a standardizace na úrovni EU. Práce na tomto záměru, který může členským státům pomoci v rozvoji jejich vlastních systémů řízení informací, již byla zahájena.

Celková prohlášení o účinnosti

Podle pokynů Komise týkajících se struktury a obsahu zpráv je třeba, aby vnitrostátní orgán poskytl každý rok obecné prohlášení o činnosti jeho systému kontrol. Tato prohlášení se liší co do kvality. Většina zpráv obsahuje jen obecné prohlášení, že kontroly byly provedeny v souladu s plánovanými opatřeními, že celkové standardy bezpečnosti potravin, zdraví zvířat, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin jsou uspokojivé, a že pokud byly zjištěny nedostatky, jednalo se ve většině případů o drobnosti. Některé zprávy však poskytly podrobnější a vysvětlené posouzení založené na souboru ukazatelů účinnosti. V některých případech jsou tyto ukazatele omezeny na počet a druh provedených kontrol a na to, zda jsou v souladu s původní plány. V jiných (Francie, Finsko, Švédsko a Slovenská republika) jdou ukazatele dále a jsou zaměřeny na měření účinnosti v porovnání s výskytem specifických nákaz zvířat nebo onemocnění přenášených potravinami. Ve Francii existuje také snaha sledovat náklady na kontroly v několika konkrétních oblastech.

Pokrok v zavádění víceletých vnitrostátních plánů kontrol

Požadavek na členské státy, aby zavedly integrované víceleté vnitrostátní plány kontrol zahrnující všechny kontrolní činnosti pro všechny části potravinového řetězce od zemědělského podniku až ke spotřebiteli byla velkou výzvou. Vnitrostátní kontrolní systémy ve většině zemí jsou velmi složité, často zahrnují mnoho různých organizací v různých aspektech kontrolní činnosti v oblasti potravin a krmiv, zdraví zvířat, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin. Ve většině členských států mají tyto různé organizace jen málo zkušeností s předcházející spoluprací na vypracovávání integrovaných plánů kontroly. Funkční odpovědnost za provádění kontrol je navíc přenesena ve většině členských států na regionální a místní orgány. Zajištění plné integrace činností vnitrostátních orgánů do vnitrostátních plánů konzistentním a koherentním způsobem vyžadovalo, aby vnitrostátní orgány posílily mechanismy na konzultaci a komunikaci s regionálními a místními orgány. Výroční zprávy o provádění plánů naznačují, že bylo při tvorbě struktur a postupů pro integraci kontrolních plánů všech účastníků na vnitrostátní, regionální a místní úrovni dosaženo značného pokroku. Hlavním problémem je nyní pro většinu orgánů rozvoj informačních a komunikačních systémů, které mohou poskytnout přesné údaje o provedených kontrolách a o jejich výsledcích, a to tak, že výkonnost v rámci víceletých vnitrostátních plánů kontrol může být po čase přesně posouzena a účely a cíle kontroly upraveny podle priorit vycházejících z rizik.

Registrace potravinářských podniků

Hlavní zásadou systému kontroly bezpečnosti potravin EU je účinná výsledovatelnost potravin od původního zdroje až po konečné místo určení. Klíčovými prvky systému jsou podrobná registrace všech subjektů, účinný systém označování zvířat a možnost zpětného vysledování krmiv a potravin. Pokud jde o registraci potravinářských podniků, došlo k významnému pokroku. Pokud jde o krmiva, registrace menších krmivářských podniků stále není úplná. Pokud jde o možnost zpětného vysledování zvířat, některé nedostatky jsou zřejmé v označování skotu a prasat, a ještě více pak v systémech pro ovce, kozy a koně.

Posouzení rizik a stanovení priorit

Nařízení (ES) č. 882/2004 výslovně vyžaduje, aby měly vnitrostátní orgány vypracované podrobné posouzení rizika a zavedený systém stanovení priorit kontroly. Vzhledem k tomu, že v nadcházejících letech bude narůstat tlak na zdroje, musí být tomuto hledisku víceletých vnitrostátních plánů kontrol a souvisejících výročních zpráv dána vyšší priorita. Některé zprávy členských států dobře popisují systémy kategorizace rizik potravinářských podniků a toho, jak jsou jejich kontroly podle této kategorizace organizovány. V této oblasti dosáhly pokroku především Nizozemsko, Finsko a Slovinsko. V řadě členských států však vnitrostátní orgány v oblasti kategorizace rizik potravinářských a krmivářských podniků poukazují na potřebu zlepšení. V minulých letech Potravinový a veterinární úřad (FVO) generálního ředitelství pro zdraví a spotřebitele prostřednictvím svých auditů kladl větší důraz na to, aby členské státy zajistily, že jsou úřední kontroly ve všech odvětvích prováděny pravidelně na základě rizik a s přiměřenou četností.

Četnost a rozsah kontrol

Ze zpráv celkově vyplývá, že intenzita provádění kontrol je v celé EU vysoká. Četnost inspekcí se však značně liší v závislosti na druhu podniků. Například v odvětvích považovaných za vysoce rizikové, jako je výroba masa a mléka, jsou kontroly mnohem častější.

V oblasti kontrol krmiv a vedlejších produktů živočišného původu jsou kontroly méně časté než v případě potravin. Významné změny v právu EU během posledního desetiletí týkající se krmiv a vedlejších produktů živočišného původu, zejména potřeby registrace všech podniků vyrábějících krmiva a vedlejší produkty živočišného původu, znamenaly pro podniky a kontrolní orgány značnou zátěž. Ve většině zpráv se uznává, že existuje prostor pro zlepšení a pro další posílení kontrol založených na stanovení priorit rizik v těchto odvětvích.

Kontroly v oblasti zdraví zvířat se zaměřují na ověření dodržování požadavků na označování zvířat a testování zvířat na nákazy, jako je brucelóza, tuberkulóza, klasický mor prasat a BSE. Členské státy jsou navíc povinny mít pohotovostní plány pro řešení závažných krizí souvisejících s ohrožením bezpečnosti potravin a krmiv a s ohrožením zdraví zvířat.

Koordinace mezi celostátními, regionálními a místními orgány

V mnoha členských státech nesou funkční odpovědnost za provádění úředních kontrol zejména regionální a místní orgány. Týká se to především členských států s rozvinutými přenesenými pravomocemi, jako jsou např. Německo, Španělsko, Itálie, Řecko, Spojené království, Švédsko a Finsko, kde mohou mít regionální a místní orgány velký stupeň autonomie. Problémem, kterému tyto členské státy čelí, je to, jak zajistit dostatečně spolehlivý systém odpovědnosti, jehož prostřednictvím mohou regionální a místní orgány poskytovat celostátním orgánům přiměřený a konzistentní souhrn svých kontrolních činností, a jejich prostřednictvím i orgánům na úrovni EU.

S tím souvisí i problém překrývání odpovědnosti a kontrolních činností mezi různými orgány. V řadě členských států je to dlouhodobý problém. Například v Řecku, Portugalsku a Rumunsku uvádí orgány interního auditu překrývání odpovědnosti a provozních činností jako závažný problém. Uvedené členské státy zároveň patří k těm, které poukazují na to, že nepřiměřené zdroje jsou jedním z důvodů, proč cíle některých kontrol nemohou být splněny. Obecně lze říci, že nejúčinněji fungují ty členské státy, které mají jasně definovanou odpovědnost a řídicí struktury, které prokazují odpovědnost na všech úrovních.

Systémy vnitrostátního auditu

Nařízení (ES) č. 882/2004 vyžaduje, aby členské státy prováděly interní audity, nebo si nechaly provést externí audity, za účelem zjištění, zda jejich kontrolní systémy plní uvedené nařízení. Zároveň je v něm specifikováno, že tyto audity musí podléhat nezávislému přezkoumání a být prováděny transparentním způsobem.

Téměř ve všech členských státech je systém auditů zaveden, i když ve většině případů pokrývá v rámci celkového systému pouze omezený počet specifických oblastí kontrol. Výsledky těchto auditů jsou uvedeny ve výročních zprávách, často však jen v souhrnné formě. Hlavní nedostatky zjištěné v těchto interních auditech a přijatá nápravná opatření většinou nejsou ve zprávách příliš podrobně popsána. Existuje však několik výjimek, které stojí za povšimnutí: například Finsko a Česká republika uvedly ve své zprávě výsledky svých auditů a oblasti, ve kterých byly nedostatky zjištěny.

Kromě toho obsahují výroční zprávy jen omezené informace o stávajících předpisech, kterými se má zajistit splnění požadavků, aby byly zprávy o auditu předmětem nezávislého přezkoumání.

Spolehlivost systémů auditu, kterými disponují jednotlivé členské státy, pokud jde o zabezpečení potřebných nápravných kroků v oblasti kontrol, se stane rizikovým kritériem, které bude zohledněno při plánování budoucích auditů úřadu FVO.

Zdroje

Podle údajů, které poskytly vnitrostátní orgány, se odhaduje, že je na celostátní, regionální a místní úrovni při provádění kontrol v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv, zdraví zvířat, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin přímo nebo nepřímo zaměstnáno více než 100 000 lidí. I když jde o velké množství, při porovnání cílů kontrol se skutečnými výsledky představuje nedostatek personálu podle některých vnitrostátních orgánů jeden z hlavních důvodů, proč nejsou cíle kontrol plněny. Některé členské státy, jako např. Nizozemsko, celkem jasně uvádějí, že jsou jejich systémy a řízení kontrol upravovány s cílem zohlednit snížení stavu personálu a racionalizaci, k nimž v posledních letech dochází. Základními prvky je v těchto úpravách posouzení rizik a stanovení priorit kontrol.

Odborná příprava

Vnitrostátní zprávy poskytují podrobné informace o programech odborného vzdělávání organizovaných každý rok pro kontrolní pracovníky a pro provozovatele potravinářských podniků. Celkově je snaha v oblasti odborné přípravy obrovská. Zaměřuje se na tři hlavní priority. Za prvé, právní předpisy hygienického balíčku z roku 2006 požadují, aby se všichni provozovatelé potravinářských podniků více zaměřili na správnou hygienickou praxi a uplatňování zásad HACCP⁵. Značný kus práce byl v posledních letech odveden při seznamování provozovatelů potravinářských podniků a kontrolních pracovníků na všech úrovních s požadavky nových nařízení. Za druhé, vývoj v oblasti vědy a techniky, zejména v relativně nové oblasti výroby potravin a krmiv (např. nových potravin, geneticky modifikovaných organismů, materiálů přicházejících do styku s potravinami, potravinářskými přídatnými látkami a krmivy) vyžaduje neustálé zvyšování know-how pracovníků. Za třetí, zvýšené zaměření na kontroly krmiv a vedlejších produktů živočišného původu si vyžádalo zvýšené úsilí při seznamování podniků a kontrolních úředníků s novými požadavky práva EU v těchto odvětvích.

⁵ Analýza rizik a kritických kontrolních bodů.

Odbornou přípravu na vnitrostátní úrovni podporuje a doplňuje školení organizované Komisí v rámci programu Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin, který byl zahájen v roce 2006 a je stanoven v článku 51 nařízení (ES) č. 882/2004. Cílem tohoto programu, který zahrnuje širokou škálu témat, je, aby byly úřední kontroly při zajišťování dodržování právních předpisů EU na ochranu veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat na všech úrovních efektivnější. To pak přispívá k zajištění bezpečnosti potravin a krmiv, zlepšení zdravotních standardů zvířat a rostlin a zvýšení úrovně ochrany spotřebitelů a zvířat.

Výsledky kontrolních činností Komise, např. v oblasti všeobecné hygieny, jak je popsána v části 3.2 této zprávy, potvrzují, že v určitých oblastech je potřebná další odborná příprava.

Laboratoře

Všechny členské státy musí určit laboratoře, ve kterých budou provedeny analýzy vzorků odebraných při úředních kontrolách. Tyto laboratoře musí provádět svou činnost a být hodnoceny a akreditovány podle daných norem EU nebo mezinárodních norem, aby byly zajištěny jednotné a vysoké standardy. V celé EU existuje rozsáhlá síť úředních laboratoří. Mnoho z nich provádí svou činnost na celostátní úrovni, ale i regionální a místní orgány mohou určit své vlastní úřední laboratoře, a to zejména v členských státech s autonomními regiony nebo místními orgány. To může vést ke značnému zvýšení množství úředních laboratoří. Proces akreditace je složitý a často relativně nákladný, zejména pro menší regionální nebo místní laboratoře. V důsledku toho některé členské státy i nadále podávají zprávy o zpoždění při získávání úplné akreditace všech svých úředních laboratoří zapojených do testování v rámci úředních kontrol. V roce 2010 zahájila Komise jednání s členskými státy o požadavcích na akreditaci.

Audity úřadu FVO potvrzují, že míra dodržování právních předpisů EU ze strany laboratoří se v jednotlivých odvětvích liší. Například v případě ryb a produktů rybolovu obecně platí, že laboratoře provádějící analýzy v rámci úředních kontrol se zdají být dobře vybaveny a schopny provádět analýzy a většina z nich je akreditována. Pokud jde ale o laboratoře, které provádí činnost v rámci vnitrostátních plánů kontrol zaměřených na salmonelu, situace je odlišná. Podle auditů úřadu FVO rovněž existují v některých členských státech nedostatky v laboratořích, které provádí kontroly pesticidů.

Výsledky úředních kontrol a monitorování

a) Hlavní oblasti, ve kterých nejsou dodržovány předpisy

Pokud jde o výrobu potravin, opakují se ve zprávách členských států dvě hlavní oblasti, ve kterých nejsou dodržovány předpisy: hygienické kontroly ve výrobních zařízeních a označování. Požadavky hygienického balíčku vstoupily v platnost v roce 2006. Ve vnitrostátních zprávách o kontrolách za rok 2007 byly zaznamenány rozsáhlé nedostatky při uplatňování těchto předpisů, pravděpodobně částečně v důsledku toho, že vstoupily v platnost teprve v předchozím roce. Postupný pokrok byl v této oblasti zaznamenán v letech 2008 a 2009, ale většina zpráv poukazuje na přetrvávající problémy malých subjektů v maloobchodním prodeji a na samotném konci potravinového řetězce, tj. v samotném stravování. Mezi nejdůležitější nedostatky patří tyto: zastaralé budovy a zařízení, neexistence nebo špatná kvalita systému vlastních kontrol v podnicích, špatné uplatňování HACCP a nedostatečná evidence. Některé orgány poukazují na problémy v oblasti maloobchodního a stravovacího odvětví způsobené vysokou fluktuací

zaměstnanců, zejména sezónních pracovníků, což vede k tomu, že pracovníci nejsou dobře vyškoleni na správné hygienické postupy. Pokud jde o označování, zdá se, že hlavní obtíže vznikají z důvodu složitosti požadavků v různých oblastech právních předpisů (např. doplňkových látek, výživy, místa původu atd.).

V případě krmiv dochází především k těmto nedostatkům: zpoždění při registraci podniků, nedostatečné uplatňování zásad HACCP, hygiena u výrobců krmiv a porušování pravidel o doplňkových látkách v krmivech.

V případě zdraví zvířat se hlavní nedostatky uváděné ve zprávách týkají kontrol označování a pohybu zvířat.

V případě dobrých životních podmínek zvířat v zemědělských podnicích je mnoho nedostatků, které byly zjištěny, přičítáno nedostatečným znalostem zemědělců, zejména menších zemědělců. Některé členské státy zaznamenaly zlepšení v dodržování předpisů po provedení školení a poskytnutí informací zemědělcům.

Výsledky úředních kontrol a monitorování

b) Všeobecné trendy u chorob přenášených potravinami

Dvěma hlavními příčinami chorob přenášených potravinami jsou v EU *Salmonella* a *Campylobacter*. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) ve své analýze zpráv o zoonózách z každého členského státu potvrzuje v Evropské unii trend poklesu nahlášených případů salmonelózy u člověka. V roce 2009 bylo hlášeno celkem 108 614 potvrzených případů (údaje byly zveřejněny v roce 2011), zásadně poklesly zejména případy u člověka způsobené *S. Enteritidis*. Zpráva úřadu EFSA poukazuje na to, že důvodem tohoto poklesu je uplatňování programů na tlumení *Salmonelly* v členských státech.

Ve výročních zprávách členských států o kontrolách se uvádí, že odběr vzorků a jejich testování na uvedené dvě mikrobiologické hrozby tvoří velkou část odebraných vzorků a testů, které souvisí s výrobou potravin v členských státech.

Vnitrostátní donucovací opatření

Nařízení (ES) č. 882/2004 stanoví, že příslušné orgány zajistí, aby provozovatelé podniků přijali v případě porušování předpisů nápravná opatření. Rovněž vyžaduje, aby členské státy měly jasně definovaná pravidla pro sankce, kterých bude využito v případě porušení práva EU. Tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující. Téměř všechny zprávy podávají stručný přehled o opatřeních přijatých v případě porušování předpisů. Nejčastějšími opatřeními jsou výstrahy, pokuty, dočasné nebo ve vážných případech trvalé zavření podniku a v méně častých případech také trestní stíhání, pokud dojde k podvodu nebo vážnému porušení zákonných požadavků. Obecně lze říci, že informace o systémech sankcí a způsobech, jakými jsou používány, a míra jejich podrobnosti se v jednotlivých členských státech liší. Vzhledem k tomu, že ve výročních zprávách neexistují konkrétnější a harmonizovanější údaje, není možné posoudit, do jaké míry je celkový systém prosazování právních předpisů v členských státech konzistentní. V některých členských státech, jako např. v České republice, je tendence v případě méně závažných porušení předpisů postupně přecházet od soudních procesů k méně složitým a účinnějším administrativním postupům.

Úřední kontroly po výskytu zvláštních hrozeb pro zdraví – potraviny, zvířata a rostliny

Hlavní mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví v EU v posledních letech, pokud jde o bezpečnost potravin a krmiv, měly původ při výrobě krmiv. V roce 2008 byla zjištěna vysoká úroveň kontaminace dioxiny ve vepřovém mase v Irsku. Původ byl vysledován v problému při procesu výroby krmiva, kdy byly při procesu sušení použity vysoce znečištěné odpadní oleje. V roce 2010 byla kontaminace dioxiny zjištěna v produktech pocházejících z Německa. Původ byl vysledován v tucích určených pouze pro průmyslové využití, které byly přidány do krmiv. Komise v současné době přijímá specifická opatření, která jsou zaměřena na řešení této konkrétní hrozby.

Pokud jde o zdraví zvířat, členské státy měly soustředit další úsilí na kontroly katarální horečky ovcí a ptačí chřipky. Nedávné propuknutí slintavky a kulhavky v Bulharsku zdůrazňuje význam pokračující obezřetnosti, ale také ukazuje, že pokud jsou kontrolní opatření EU správně používána, jsou účinná při předcházení šíření těchto nákaz.

Pokud jde o zdraví rostlin, jako priorita bylo stanoveno zvládnutí ohrožení hád'átkem borovicovým v Portugalsku a provádění opatření zaměřených na eradikaci jeho ohniska ve Španělsku. Podobně si posílenou kontrolu a likvidační činnost členských států vyžádalo rychlé šíření nosatce v zemích v oblasti Středomoří a opakovaného výskytu asijských a citrusových brouků z čeledi tesaříkovitých. Opatření na úrovni EU a úsilí dotčených členských států při kontrolách jsou popsána v oddílu 3.2 této zprávy.

Zajímavý vývoj jako možný příklad osvědčeného postupu

Klasifikace provozoven a zveřejňování výsledků (Dánsko, Česká republika, Spojené království a Belgie): Požadavek, aby byli všichni provozovatelé potravinářských podniků registrováni a současné vyhlášení výsledků inspekce v těchto podnicích prostřednictvím úředních orgánů spotřebitelům usnadňuje poskytování užitečných údajů o dodržování norem v restauracích a obchodech. Řada příkladů je již k dispozici, nejstarším z nich je dánský systém označování pomocí „smajlíků“ (<http://www.findsmiley.dk/en-US/Forside.htm>). Podobné nápady jsou zaváděny ve Spojeném království a v Belgii.

Zprávy o vlastních nápravných opatřeních podávané provozovateli podniků (Nizozemsko): Jako součást úsilí o zlepšení efektivnosti kontrolních útvarů a snížení zátěže, kterou představují činnosti související s kontrolami provozovatelů podniků, zavedlo Nizozemsko elektronický systém zpráv o vlastních nápravných opatřeních podávaných provozovateli potravinářských podniků. Provozovatel potravinářského podniku může s využitím tohoto systému kontrolnímu orgánu podat zprávu o opatřeních přijatých v reakci na doporučení vyplývající z předchozích kontrolních návštěv prostřednictvím on-line nástroje pro podávání informací. V případě běžnějších porušení předpisů jsou tyto zprávy většinou přijaty bez nutnosti následných návštěv úředních orgánů, jsou však na místě náhodně prováděny příležitostné kontroly.

Systémy řízení jakosti (Belgie, Česká republika, Německo, Litva a Slovinsko): Řada členských států zavedla systémy řízení jakosti (quality management systems, QMS) v rámci svých kontrolních služeb a nechala si je akreditovat podle mezinárodních norem. Například v České republice provádí audit systémů kvality většiny kontrolních orgánů externí subjekty podle normy ISO 9001. Tyto systémy považují za důležité nástroje pro zlepšení celkové účinnosti a účelnosti kontrol a probíhající nezávislé přezkumy

výkonnosti podporují soustavné zlepšování. V Německu vytvořila zvláštní pracovní skupina pro řízení jakosti ve spolkových zemích harmonizovaný rámec pro přípravu QMS v každé ze 16 spolkových zemí.

3.2. Výsledky kontrolních činností Komise v členských státech

Nařízení (ES) č. 882/2004 vyžaduje, aby Komise prováděla v členských státech kontroly, kterými ověří, zda úřední kontroly probíhají v souladu s příslušnými víceletými vnitrostátními plány kontrol a v souladu s právními předpisy EU.

S cílem splnit závazky Komise vykonává úřad FVO každoročně program zaměřený na audity a inspekce za účelem ověření dodržování potravinového a krmivového práva, právních předpisů v oblasti zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a za účelem ověření, zda jsou vnitrostátní úřední kontroly v těchto oblastech vykonávány v souladu s právními předpisy EU. Tento program je zveřejněn na internetových stránkách Komise na začátku každého roku.

Zjištění každého auditu jsou uvedena ve zprávě určené příslušnému vnitrostátnímu orgánu spolu se závěry a doporučeními, jak řešit zjištěné nedostatky. Jak postupovat při realizaci těchto doporučení je uvedeno v oddílu 3.4 této zprávy.

Na základě informací z auditu úřadu FVO mohou být Komisí přijata nouzová nebo bezpečnostní opatření (ve formě rozhodnutí Komise) v případě vážného ohrožení bezpečnosti potravin, zdraví zvířat nebo rostlin, nebo v případě, že není možné rizika zvládnout pomocí opatření přijatých jen v zasaženém členském státě. Tyto právní předpisy mohou podle situace stanovit další kontroly, ale také opatření k zabránění obchodu nebo dovozu krmiv, potravin, zvířat a rostlin nebo jakýchkoli výrobků z nich.

Pokud je to relevantní, mohou být informace z auditů úřadu FVO také použity jako důkaz o porušení práva EU v rámci řízení pro nesplnění povinnosti (viz oddíl 3.4).

Prostřednictvím zveřejňování zpráv z auditů a akčních plánů členských států, stejně tak jako pravidelnými aktualizacemi profilů zemí, poskytuje Komise zúčastněným stranám a občanům přesné údaje o tom, jak kontrolní orgány v každém členském státě plní svou povinnost zabezpečovat uplatňování právních předpisů EU.

V minulých letech provedl úřad FVO v každém roce přibližně 250 auditů zahrnujících celý potravinový řetězec, zdraví zvířat, dobré životní podmínky zvířat a zdraví rostlin.

Hlavní součástí programu tvoří audity v oblasti bezpečnosti potravin. Během období přezkumu se nejméně 70 % všech auditů týkalo bezpečnosti potravin, v některých z těchto případů se vztahovaly i na související aspekty zdraví zvířat. Přibližně 12 % auditů se týkalo výhradně zdraví zvířat. Zbytek auditů se týkal dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin, přičemž každá z těchto oblastí představuje každý rok přibližně 8 %.

Zprávy úřadu FVO poskytují důležité informace o tom, jak kontrolní systémy členských států v oblastech, které byly předmětem auditu během období, o němž se podává zpráva, fungují. V následujícím oddíle jsou uvedeny otázky v oblasti bezpečnosti potravin, zdraví zvířat, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin, na které se program za

poslední tři roky v členských státech vztahoval. Obsahuje rovněž stručný přehled hlavních zjištění a závěrů vyplývajících z řady různých auditů.

Zprávy o auditech úřadu FVO i reakce příslušného orgánu na doporučení v těchto zprávách lze nalézt na této internetové stránce: http://ec.europa.eu/food/fvo/index_en.cfm

Bezpečnost potravin

Úřední kontroly mléka a masných výrobků

Během přezkumného období provedl úřad FVO řadu auditů hygienických kontrol červeného masa a mléčných výrobků téměř ve všech členských státech. Ty potvrdily, že všechny členské státy zavedly spolehlivé kontrolní systémy převážně v souladu s ustanoveními nařízení (ES) č. 882/2004 a že nezbytná modernizace provozoven na výrobu a zpracování masa/mléka na úroveň standardů EU v souvislosti s přistoupením byla většinou v deseti členských státech, které přistoupily k EU v roce 2004, úspěšně dokončena. Provozovatelé potravinářských podniků plní požadavky předpisů hygienického balíčku. Pokud byly shledány nedostatky, je možné je obvykle přičíst jednotlivým pochybením kontrolních pracovníků, která obvykle poukazují na slabý systém dohledu. Dalším hlavním důvodem pro přetrvávající nedostatky je nedostatečné prosazování právních předpisů kontrolními orgány.

Řada auditů navíc odhalila, že zejména v některých „starých“ členských státech existuje tendence nedodržovat příliš přísně stávající požadavky na kontrolu masa, pokud jde např. o: a) využívání technických zaměstnanců namísto úředních veterinárních lékařů při provádění prohlídky před porážkou, a b) absence úředních veterinárních lékařů při porážce, zejména na malých jatkách, pokud jsou prohlídky po porážce prováděny v pozdější fázi.

Úřední kontroly kojenecké výživy

Audity byly provedeny v 11 členských státech a ve Švýcarsku za účelem vyhodnocení kontroly výroby kojenecké výživy. Žádné významné nedostatky týkající se systémů hygienických kontrol a možnosti zpětného vysledování nebyly v potravinářských podnicích působících v tomto odvětví zjištěny. Programy HACCP v těchto podnicích však většinou nebyly navrženy tak, aby braly v úvahu zvláštní rizika spojená s kojeneckou výživou. Nedostatky byly též zaznamenány v souvislosti se složením a označováním, jakož i s vlastními kontrolami reziduí pesticidů a kontaminujících látek.

Úřední kontroly počáteční kojenecké výživy a pokračovací kojenecké výživy nebyly vždy uspokojivé, pokud jde o složky, kritéria složení a nutriční látky, označování etiketou nebo rezidua pesticidů. Tyto nedostatky při úředních kontrolách byly často způsobeny nedostatečnou odbornou přípravou úředníků v souvislosti se zvláštními požadavky právních předpisů, nevhodně navrženými programy výběru vzorků a testování a omezenými kapacitami pro analýzy reziduí pesticidů. Obdobně jako v případech jiných odvětví jsou zjištěné nedostatky systematicky řešeny různorodou následnou činností.

Přechodná opatření pro dodržování právních předpisů „hygienického balíčku“

V rámci právních předpisů hygienického balíčku, které platí od roku 2006, bylo potravinářským podnikům, jež získaly schválení pouze pro zásobování svého domácího trhu, poskytnuto přechodné období do konce roku 2009, během kterého musely splnit všechny požadavky předpisů. Obvykle se jednalo o kapacitně malá zařízení zpracovávající omezený objem potravin živočišného původu. Do konce přechodného období musela tato zařízení buď upravit rozsah svých činností, nebo se přizpůsobit hygienickým požadavkům, i když předpisy umožňují v souvislosti s některými ustanoveními flexibilitu.

V nedávné době bylo navštíveno šest členských států a byl v nich proveden přezkum pokroku v této oblasti. Bylo zjištěno, že zavedení opatření zajišťujících flexibilitu v souladu s právními předpisy EU vnitrostátními orgány bylo řešením pro mnoho malých provozovatelů potravinářských podniků, zejména v odvětví červeného masa a mléka. V členských státech s opatřeními zajišťujícími menší flexibilitu bylo nedodržování předpisů rozšířenější. Avšak vzhledem k tomu, že členské státy plně nedodržují požadavek oznámit vnitrostátní opatření zajišťující flexibilitu Komisi, celkové ověření dodržování těchto opatření není na úrovni EU možné.

Možnost zpětného vysledování hovězího masa a výrobků z hovězího masa

Řada auditů možnosti zpětného vysledování hovězího masa a výrobků z hovězího masa má být dokončena do konce roku 2011. Ve srovnání se situací v roce 2002, kdy byl proveden poslední přezkum, se kontroly možnosti zpětného vysledování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a povinného označování v navštívených členských státech zlepšily. Pokud jde o možnost vysledování živých zvířat, vyskytly se určité nedostatky, zejména pokud jde o správu databází, kontroly zařízení a oznamování přesunů zvířat trhy s dobytkem nebo obchodníky.

Úřední kontroly ryb a produktů rybolovu

V devíti členských státech EU byly provedeny audity, které měly posoudit dodržování požadavků EU souvisejících s rybami. Bylo zjištěno, že komplexní oficiální kontrolní systémy pro produkty rybolovu včetně registrace a schvalování zařízení a plavidel byly zavedeny ve všech navštívených zemích. V některých zemích byly zjištěny výrazné rozdíly mezi jednotlivými regiony v tom, jak provádí úřední kontroly. Obecně platí, že laboratoře provádějící úřední analýzy byly dobře vybaveny a schopny nezbytné analýzy provést. Většina laboratoří byla akreditována.

I když byly systémy celkově dobře navrhnuté a spravované, byly v souvislosti s kontrolami zjištěny nedostatky ve třech konkrétních oblastech: a) na některých primárních výrobních místech, jako např. rybářských plavidlech a rybích hospodářstvích, b) na některých výrobních a mrazírenských plavidlech a c) v souvislosti se zvláštními parametry týkajícími se produktů rybolovu, například organoleptických kontrol, ukazatelů čerstvosti, histaminu, parazitů a mikrobiologických kontrol.

Úřední kontroly drůbeže

V členských státech proběhlo 12 auditů systémů kontroly drůbežího masa a výrobků z drůbežího masa. Obecně byla celková úroveň dodržování předpisů dobrá. Kontroly

zahrnovaly celý drůbežářský výrobní řetězec, i když v některých případech byl počet kontrol v zemědělských podnicích nedostatečný. Hlavní oblasti, ve kterých by mělo dojít ke zlepšení, souvisí s: dodržováním zvláštních hygienických požadavků, jako např. četnosti odběru vzorků jatečně upravených těl a zavádění plánů HACCP v zařízeních a neoznámění vnitrostátních právních předpisů umožňujících flexibilitu pro jatka s malým objemem výroby Komisi. Tento bod odráží situaci týkající se opatření zajišťujících flexibilitu v odvětví červeného masa a mléka popsané výše v této zprávě.

Plány kontroly salmonely

V odvětví drůbeže bylo provedeno sedm auditů vnitrostátních plánů kontroly salmonely. Ve všech navštívených členských státech byly plány kontroly zavedeny, ale v některých případech došlo u některých kategorií ke zpoždění. V žádném ze členských států nebyly plány pro monitorování a úřední odběry vzorků pro zjištění salmonely v různých kategoriích drůbeže zcela v souladu s právními předpisy EU, a to především z důvodu nedostatků při odběru vzorků, v opatřeních přijatých po pozitivních výsledcích testů a v laboratořích.

Kontroly dovozu potravin jiného než živočišného původu

Pokud jde o provádění rozhodnutí Komise týkajících se mykotoxinu a padělků barviva Sudan, došlo k výraznému zlepšení úředních kontrol, zejména pokud jde o odběr vzorků, přípravu vzorků a zacházení s nevyhovujícími zásilkami. Nedostatky byly nicméně zjištěny v: surovinách u kterých podléhá četnost kontrol posouzení rizik členskými státy, oznámeních včasného varování, laboratořích a oznamování analytických výsledků.

V poslední době byly audity úřadu FVO v členských státech zaměřeny na provádění nařízení (ES) č. 669/2009 o úředních kontrolách dovozu některých krmiv a potravin jiného než živočišného původu⁶. První výsledky naznačují, že členské státy v podstatě splnily klíčové povinnosti nařízení, zejména tím, že vytvořily určená místa vstupu pro kontroly dokladů a totožnosti a pro fyzické kontroly. Oblasti, ve kterých je potřeba dalšího rozvoje, zahrnují: zlepšení kontaktů mezi příslušnými orgány a usnadnění další přepravy zásilek mezi různými členskými státy při čekání na výsledky fyzických kontrol.

Rezidua pesticidů

Úřad FVO provedl v členských státech 10 auditů kontrol reziduí pesticidů. Výsledky ukazují, že odpovědnost příslušných orgánů je jasně stanovena a celkové programy kontroly reziduí pesticidů byly provedeny uspokojivě a byly založeny na rizicích.

Úřední kontroly v několika členských státech však trpí nedostatkem laboratorního zařízení schopného provádět účinné analýzy v širokém analytickém záběru podle právních předpisů EU. Těmto členským státům bylo určeno doporučení pro nápravné opatření a je aktivně sledováno.

⁶ Nařízení Komise (ES) č. 669/2009 ze dne 24. července 2009, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004, pokud jde o zesílené úřední kontroly dovozu některých krmiv a potravin jiného než živočišného původu, a kterým se mění rozhodnutí 2006/504/ES.

Audity úřadu FVO zaznamenaly, že zatímco vlastní kontroly jsou obecným požadavkem podle potravinového práva EU, provozovatelé potravinářských podniků (zejména velké maloobchodní řetězce) zavedly velmi komplexní systémy vlastní kontroly zaměřené na rezidua pesticidů. Rovněž zaznamenaly, že tyto systémy, které fungovaly souběžně s prováděním úředních kontrol, nebyly předmětem hodnocení příslušnými orgány. V souladu s nařízením (ES) č. 882/2004 proto úřad FVO doporučil členským státům, aby vyhodnotily spolehlivost těchto systémů vlastní kontroly a výsledky zohlednily při stanovení frekvence úředních kontrol (nařízení konkrétně vyžaduje, aby úřední kontroly členských států zohlednily spolehlivost vlastních kontrol prováděných potravinářským podnikem).

Úřední kontroly uplatňování nařízení (ES) č. 852/2004 („obecné hygienické podmínky“)

V členských státech bylo provedeno dvacet dva auditů, které měly posoudit soulad využívaných systémů úředních kontrol s: pravidly pro hygienu potravin stanovenými nařízením (ES) č. 852/2004, ustanoveními o možnosti zpětného vysledování a o označování a pravidly pro uvádění balené vody na trh. Úřední kontroly byly zavedeny ve všech navštívených členských státech a inspekce provedené auditorskými týmy úřadu FVO potvrdily, že vnitrostátní inspektoři byli schopni řádně posoudit dodržování hygienických požadavků. Pokud však jde o posuzování HACCP příslušnými orgány, byly zjištěny nedostatky, které se objevily ve většině členských států, a spolu s nimi byla zjištěna odpovídající nízká úroveň zavádění zásad HACCP samotnými provozovateli potravinářských podniků. Byl také zjištěn nedostatek odborné přípravy.

Úřední kontroly potravinářských přídatných látek

V některých členských státech bylo provedeno šestnáct auditů za účelem vyhodnocení systémů úředních kontrol potravinářských přídatných látek. Výsledky ukázaly, že ve všech navštívených členských státech byly pro úřední kontroly použity dobře zavedené právní rámce a organizační struktury, a to včetně dobrých laboratorních sítí. Počet kontrolních pracovníků je většinou dostatečný, i když úroveň kvalifikace a odborná příprava by mohly být lepší. Kontrolní postupy byly většinou dobře zdokumentovány, do velké míry je při kontrolách uplatňován přístup založený na posouzení rizik a v případech nedodržování předpisů jsou přijímána nápravná opatření. Byly však zjištěny některé nedostatky při kontrolách čistoty a označování potravinářských přídatných látek. Obecně lze říci, že nedochází ke kontrolám při dovozu, s výjimkou nepovolených barviv výslovně uvedených v právních předpisech EU. Právní předpisy EU pro sledování spotřeby a používání potravinářských přídatných látek nebyly v řadě členských států zavedeny. To je nyní aktivně řešeno při následném postupu.

Úřední kontroly týkající se materiálů určených pro styk s potravinami

Bylo provedeno šestnáct auditů, které měly posoudit úřední kontroly týkající se materiálů určených pro styk s potravinami. Zatímco právní rámce pro provádění úředních kontrol týkajících se materiálů určených pro styk s potravinami jsou vytvořeny, v některých členských státech bylo zavádění zahájeno teprve nedávno a je třeba vyvinout další úsilí k rozvoji kontrolních systémů, včetně zvláštních kontrolních pokynů, modernizace laboratoří a specifických školení pro jednotlivá odvětví. Často není jasné, které příslušné orgány jsou učeny pro které úřední kontroly, což vede k jejich nedostatku, nebo k jejich překrývání. Vzhledem k tomu, že registrace subjektů v oblasti materiálů určených pro

styk s potravinami není podle právních předpisů EU povinná, neexistuje žádná záruka, že jsou u nich úřední kontroly prováděny. Na úrovni výroby materiálů určených pro styk s potravinami byly většinou kontroly dobře zajištěny z hlediska rizik, je však nutné vyvíjet další úsilí, pokud jde o kontroly na úrovni uživatelů těchto materiálů, jako např. zpracovatelů potravin. Zaměstnanci příslušného orgánu často nebyli dostatečně vyškoleni v oblasti konkrétních otázek souvisejících s materiály určenými pro styk s potravinami, jako jsou systémy možnosti zpětného vysledování, správná výrobní praxe a posuzování prohlášení o shodě.

Úřední kontroly týkající se geneticky modifikovaných organismů (GMO)

Audity úřadu FVO byly zaměřeny na úřední kontroly prováděné pro ověření dodržování požadavků na možnost zpětného vysledování a označování souvisejících s uvedením na trh geneticky modifikovaných potravin, krmiv a osiva, a na provádění zvláštních kontrol požadovaných podle mimořádných rozhodnutí zaměřených na zabránění dovozu nepovolených geneticky modifikovaných organismů. I když jsou kontroly většinou prováděny v souladu s požadavky EU, byly zaznamenány určité nedostatky, pokud jde o: kontroly dovozu čínské rýže, akreditaci laboratoří a nedostatečný odběr vzorků pro laboratorní analýzu.

Zdraví zvířat

Programy na eradikaci nákaz zvířat: činnosti pracovní skupiny

Kromě činností úřadu FVO zaměřených na eradikaci nákaz, jak je uvedeno níže, byla v roce 2000 vytvořena pracovní skupina pro sledování programů na eradikaci nákaz spolufinancovaných ze strany EU, s cílem zvýšit účinnost těchto programů. U některých nákaz, jako např. tuberkulózy skotu, brucelózy, vztekliny a klasického moru prasat, byly vytvořeny zvláštní podskupiny, jejichž úkolem je poskytovat členským státům technickou podporu a sledovat provádění těchto programů.

Eradikace tuberkulózy skotu a brucelózy skotu

Eradikace tuberkulózy skotu a brucelózy skotu u dobytka, ovcí a koz je v členských státech, ve kterých se tyto nákazy oficiálně vyskytují, vysokou prioritou. Úřad FVO provedl deset auditů programů na eradikaci tuberkulózy a/nebo brucelózy. Obecně lze říci, že programy, které byly schváleny a spolufinancovány EU, byly řádně provedeny. Nicméně v některých navštívených členských státech byly zjištěny nedostatky (v některých případech závažné), pokud jde o omezení pohybu, četnost testování a odběru vzorků a/nebo provádění epizootologických šetření.

Výsledkem činnosti úřadu FVO a pracovní skupiny je, že se Komise snaží zajistit, aby byly nedostatky v těchto členských státech řešeny intenzivnějším navrhováním, prováděním a sledováním eradikačních programů.

Vzteklina

V důsledku provádění programů eradikace vztekliny financovaných EU byly v průběhu auditů úřadu FVO v pobaltských členských státech hlášeny významné pokroky při eradikaci vztekliny. V některých členských státech však byly v provádění programů

očkovaní zjištěny nedostatky. Výsledky auditů úřadu FVO naznačují, že výskyt vztekliny u domácích a volně žijících zvířat je stále znepokojující.

Klasický mor prasat

Díky zvýšeným opatřením biologické bezpečnosti a zlepšeným očkovacím kampaním u divokých prasat v rámci eradikačního programu financovaného EU se v posledních letech v EU vyskytla u domácích prasat pouze sporadická ohniska klasického moru prasat (CSF). Jejich šíření bylo členskými státy zamezeno díky uplatňování příslušných právních předpisů EU a pohotovostních plánů (viz níže). Navzdory těmto zlepšením se CSF i nadále vyskytuje v populaci divokých prasat v některých oblastech několika členských států ve střední a jihovýchodní Evropě, a představuje tak riziko zavlečení tohoto viru do populace domácích prasat. Úřad FVO sleduje situaci kolem této nákazy a pracovní skupina pomáhá svými činnostmi odpovědným orgánům především v Bulharsku a Rumunsku v boji proti této nákaze s ohledem na zvláštní okolnosti panující v každém z těchto členských států.

Pohotovostní plány

Členské státy mají právní povinnost vypracovat pohotovostní plány, díky kterým mají být připraveny na možná ohniska závažných epizootií, jako jsou slintavka, kulhavka a klasický mor prasat, na jejich území. Úřad FVO provedl audity těchto pohotovostních plánů v osmi členských státech. Tyto audity dospěly k závěru, že ve většině případů příslušné orgány prokázaly svou schopnost pohotově reagovat na oznámení o podezření z epizootie a přijmout potřebná opatření. Byla učiněna doporučení dále zlepšit některé aspekty, jako např. stav připravenosti laboratoří, místní opatření a pravidelné přezkoumávání a aktualizace plánů.

Úřední kontroly laboratoří pro kulhavku a slintavku

Komise podléhá právnímu požadavku EU, aby prováděla inspekci laboratoří, ve kterých dochází k manipulaci s živým virem slintavky a kulhavky z důvodu rizika pro zdraví zvířat v případě úniku viru z kontrolovaného prostředí. Schválení manipulovat s virem pro účely výroby očkovacích látek má šestnáct národních diagnostických laboratoří a tři další laboratoře. V minulých letech byla provedena inspekce v osmi laboratořích, výsledky byly smíšené. Vážné problémy představující riziko úniku viru byly zjištěny ve třech laboratořích. Ve dvou z nich byly problémy, které se týkaly systémů likvidace odpadu, vyřešeny rychle, ve třetí laboratoři však nebyla dostatečná úroveň biologické bezpečnosti, a proto bylo schválení pracovat s živým virem slintavky a kulhavky v této laboratoři odňato. Vzhledem k tomu, jaká rizika dohled na provoz těchto laboratoří na úrovni členských států i EU představuje a jak vysoké náklady vyžaduje, tyto závěry potvrzují, že laboratoře pro slintavku a kulhavku by měly být schvalovány pouze v těch členských státech, které jsou schopny zaručit dodržování článku 65 směrnice 2003/85/ES, a zejména zajistit nezbytné zdroje k tomuto účelu.

BSE

Pokud jde o BSE, došlo k prudkému poklesu jejího výskytu, což umožnilo podstatné zvýšení věku pro testování. Četnost auditů úřadu FVO v této oblasti byla odpovídajícím způsobem snížena.

Katarální horečka ovcí

Vzhledem k dostupnosti vakcín proti katarální horečce ovcí sérotypu 8 byly audity úřadu FVO prováděny ve čtyřech členských státech za účelem vyhodnocení provádění spolufinancovaného nouzového očkování proti katarální horečce ovcí. I když byly zjištěny některé nedostatky, zejména pokud jde o vyloučení určitých subpopulací, jako např. skotu na výkrm nebo náhradních jehňat, z očkování, byly očkovací kampaně obecně prováděny podle schválených programů.

Dobré životní podmínky zvířat

Úřad FVO provedl 39 auditů kontrol týkajících se dobrých životních podmínek zvířat, které zahrnovaly dobré životní podmínky zvířat v zemědělských podnicích, během přepravy a při porážce. Tento intenzivní program, který zahrnoval všechny členské státy, přinesl důležitá zjištění ve třech hlavních oblastech.

Audity úřadu FVO sledovaly pokrok členských států v postupném rušení nezdokonalených klecí pro nosnice, které mělo být dokončeno do 1. ledna 2012. Existují obavy, že mnoho výrobců v několika členských státech nebude schopných tuto lhůtu dodržet. Komise spolupracuje s odborníky v členských státech s cílem proces postupného rušení urychlit a dosáhnout souladu v průběhu roku 2011.

Pokud jde o dobré životní podmínky prasat, členské státy jsou v různých fázích přípravy na povinné skupinové ustájení březích prasnic s termínem do 1. ledna 2013. Úřad FVO sleduje pokrok v této oblasti a uvádí, že ve většině členských států bude zapotřebí vyvinout značné úsilí, aby byla tato lhůta dodržena. Nebylo dosaženo dostatečného pokroku pokud jde o dlouhodobější požadavky, například nutnost použít jiné environmentální postupy nebo postupy řízení namísto krácení ocasů selatům, s výjimkou Švédska a Finska, kde již zákaz krácení ocasů existuje.

Pokud jde o přepravu, i když v roce 2007 byl na splnění požadavků pro schvalování dopravních prostředků dobře připraven pouze malý počet členských států, v posledních letech bylo při zvyšování úrovně souladu dosaženo výrazného pokroku. Většinou byl úspěšně splněn zejména nový požadavek na montáž zařízení pro sledování teploty a výstražného zařízení. Ve většině členských států však proces schvalování vozidla adekvátně neřeší určité požadavky související s napajedly a s družicovými navigačními systémy.

Zdraví rostlin

Kontroly dovozu regulovaných položek

V členských státech bylo provedeno jedenáct auditů systémů kontroly dovozu s ohledem na zdraví rostlin jako součást řady auditů revidovaného dovozního režimu EU s ohledem na zdraví rostlin uplatňovaného od roku 2005. V systémech kontroly byla zaznamenána značná zlepšení. Jsou však body, které je třeba řešit, zejména pokud jde o kontroly na jiných místech než místech vstupu. Problémy byly zjištěny v souvislosti s dopravovaným regulovaným zbožím, vzhledem k tomu, že nebylo možné označit všechno takovéto zboží v prvním místě vstupu. V důsledku toho některé zboží nebylo podrobeno nezbytným rostlinolékařským kontrolám. Důvodem těchto nedostatků je rozdělování zdrojů a nedostatky v infrastruktuře v některých členských státech.

Ohniska škodlivých organismů

Dvacet tři auditů se týkalo řady škodlivých organismů. Pokud jde o nejdůležitější škůdce, háďátko borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*) se vyskytuje v Portugalsku a ke zjištění dalšího ohniska došlo také ve Španělsku. Řada legislativních úprav a iniciativ Komise v oblasti vymáhání práva zaměřených na posílení kontrol včetně několika auditů úřadu FVO přispělo k zabránění šíření tohoto škůdce do zbytku EU. V případě nosatce (*Rhynchophorus ferrugineus*) audity úřadu FVO ukázaly, že boj proti tomuto škůdci byl pro členské státy obtížný. Vzhledem k jeho biologii jsou včasné detekce a kontrola obtížné a provádění požadovaných eradikačních opatření v soukromých zahradách a městech, kde se hostitelské rostliny (palmy) obvykle nachází, se potýkalo se zásadními problémy. Nosatec je nyní rozšířen v mnoha oblastech EU, ve kterých rostou palmy.

Čínští a asijské brouci z čeledi tesaříkovitých (*Anoplophora spp.*) jsou škůdci, kteří se vyskytují na mnoha druzích dřevin. Audity úřadu FVO ukázaly, že členské státy v praxi neuplatňují systematicky opatření nezbytná pro včasnou eradikaci. Nicméně s výjimkou velkých ohnisek v severní Itálii bylo většinou alespoň zamezeno šíření ohnisek na větší území a některá byla dokonce eradikována.

Interní rostlinolékařské kontroly

Bylo provedeno šestnáct auditů interních rostlinolékařských kontrol, včetně údržby chráněných zón, zavádění systému rostlinolékařského pasu a kontrol v odvětví brambor. V chráněných zónách potvrdila většina auditů řádné kontroly, i když existují případy, kdy členské státy byly požádány, aby kontroly podstatně zlepšily, protože jinak by hrozilo zrušení statusu chráněné zóny. Audity týkající se rostlinolékařského pasu měly smíšené výsledky. Bylo zjištěno, že četné problémy zjištěné během předchozí řady auditů nebyly vyřešeny. Výsledky rovněž ukázaly, že při odpovídajícím stanovení priorit a přidělení zdrojů může být řádný systém zřízen. V odvětví brambor byl ve většině auditů zaznamenán pokrok.

Krmiva a vedlejší produkty živočišného původu

V této oblasti provedl úřad FVO třicet devět auditů. Hlavní závěry vyplývající z těchto auditů jsou uvedeny níže.

Zatímco v případě větších krmivářských podniků vyžadujících schválení je ve všech členských státech schvalovací proces ukončen, registrace menších podniků nebyla zdaleka úplná. Právní předpisy EU vyžadují registraci všech subjektů činných v jakékoli z fází produkce, zpracování, skladování, dopravy nebo distribuce krmiv.

Nedostatky se často vyskytly při navrhování a provádění postupů založených na HACCP spolu s nedostatečnými odbornými znalostmi v rámci příslušných orgánů toho, jak mají být posuzovány.

Při kontrolách dovozu v mnoha případech chyběl přístup založený na rizicích a v případě některých surovin byla četnost fyzických kontrol nízká.

Existuje potenciální riziko, že zpracované živočišné bílkoviny obsažené v organických hnojivech a půdních přídavicích by se mohly dostat do krmiva. Při auditech úřadu FVO byla zjištěna potřeba posílit úřední kontroly organických hnojiv a půdních přídavek,

kteře byly velmi uspokojivé ve výrobních závodech, ale slabé ve zbytku tržního a uživatelského řetězce. V dalších kolech auditů úřadu FVO je kladen důraz na kontroly této části krmivového řetězce.

Došlo k významnému zlepšení v používání obchodních dokladů vedlejších produktů živočišného původu, jakož i jejich přesnosti a spolehlivosti. Totéž platí pro sběr, přepravu, identifikaci a odstraňování vedlejších produktů živočišného původu, které jsou s výjimkou maloobchodního odvětví z velké části v souladu s příslušnými požadavky.

Kontroly dovozu potravin živočišného původu a zvířat

Úřad FVO provedl třicet auditů kontrol dovozu a tranzitu. Všechny členské státy mají zavedeny komplexní úřední systémy pro kontroly dovozu, které ve většině případů řádně fungují.

Zejména vývoj a zavádění společného počítačového systému pro dovoz v systému TRACES usnadnil a zjednodušil mnoho postupů na stanovištích hraniční kontroly a zlepšil komunikaci mezi členskými státy, pokud jde o dovoz a tranzit. Zároveň usnadnil sledování vývoje dovozu do EU. Nicméně nedostatkem zůstává, že některé hlavní dovážející členské státy dosud plně nepoužívají systém TRACES.

Audity stanovily řadu otázek, kterými je třeba se zabývat:

Stávající pravidla týkající se kontroly překládek zásilek pocházejících z jedné třetí země během cesty do jiné třetí země jsou složitá a obtížně se prosazují, zejména v souvislosti s oznámením příslušné hraniční kontroly a sledování a ověřování výstupu v rámci požadované lhůty. I když se tyto potíže týkají všech přístavů, nejčastější jsou ve velkých přístavech, kde probíhá většina překládek. Při současném přehodnocování stávajících pravidel byly provedeny některé změny platných lhůt a byly vydány pokyny, které mají učinit pravidla účinnější a zároveň snadněji uplatnitelná.

Plány monitorování dovážených zásilek se v členských státech velmi různí. Strategie monitorování, úroveň odběru vzorků a škála testovaných produktů a jejich původu se značně liší.

Příslušné orgány nevyužívají systematicky donucovacích opatření a sankcí, které by vedly ke zlepšení při dodržování právních předpisů v oblastech, jako je oznámení zásilek před jejich fyzickým příjezdem a správné vyplnění úředních dokladů.

Rezidua veterinárních léčivých přípravků a kontaminujících látek

Úřad FVO provedl v členských státech dvacet auditů týkajících se reziduí veterinárních léčivých přípravků a kontaminujících látek. Hlavní závěry těchto auditů jsou popsány níže.

Laboratoře provádějící analýzy ve většině členských států jsou nyní akreditovány podle normy ISO 17025: 2005, ale existují mezi nimi značné rozdíly, pokud jde o počet metod pro stanovení reziduí zahrnutých v rozsahu akreditace. Podmínky a postupy pro akreditaci takových metod závisí na politice vnitrostátních akreditačních orgánů. Pokud přijmou „flexibilní rozsah“, může laboratoř poté, co jsou splněna první akreditační kritéria, přidat kombinace látek/matrice/druhů k již schválené metodě, aniž by musela pokaždé žádat akreditační orgán o schválení. Pokud vnitrostátní akreditační orgány

vyžadují schválení pro každou takovou dodatečnou metodu, k čemuž většinou dochází v souvislosti s každoročními audity, je postup mnohem pomalejší a pro laboratoře často nákladnější.

Rozhodnutí Komise 2002/657/ES stanoví pro úřední laboratoře pracující s rezidui závazné pokyny týkající se validace metod pro stanovení reziduí. I když je tento postup časově náročný a poněkud komplikovaný, přispěl k harmonizaci postupu schvalování v členských státech, zvýšení spolehlivosti výsledků a napomohl laboratořím pracujícím s rezidui ve třetích zemích.

Koně léčení některými léčivými přípravky musí být po dobu šesti měsíců (u některých léčivých přípravků) nebo po celý zbytek života bezpečně vyřazeni z potravinového řetězce. Tato skutečnost je uvedena v oddílu IX cestovního pasu koní, který musí každý kůň v EU mít od věku přibližně šesti měsíců. I když lhůta pro registraci všech koní již vypršela, v několika členských státech registrace stále ještě probíhá. Ve většině členských států jsou cestovní pasy koní vyžadovány a kontrolovány při porážce, avšak jen velmi málo členských států, pokud vůbec některé, prováděly kontroly, pokud jde o spojitost mezi některými léčbami a údaji v oddíle IX cestovního pasu.

Informace o potravinovém řetězci (IPŘ) jsou při porážce poskytnuty pro všechny druhy ve většině členských států. Výklad právních předpisů se však značně liší. Některé členské státy od vlastníků/chovatelů vyžadují, aby v IPŘ uvedli všechny léčky, které zvíře během života podstoupilo. Jiné vyžadují pouze prohlášení, že zvířata nejsou poražena před uplynutím ochranné lhůty pro medikaci.

3.3. Další zdroje informací o kontrolách v členských státech

Podávání zpráv o jednotlivých odvětvích

Ustanovení v právních předpisech EU týkajících se různých aspektů bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin vyžadují, aby členské státy předkládaly pravidelné zprávy o plnění některých zvláštních požadavků. Na základě těchto vnitrostátních zpráv Komise následně sestaví a zpřístupní řadu odvětvových zpráv, které popisují stav provádění určitých aspektů právních předpisů EU, jež se vztahují na potravinový řetězec, a v některých případech obsahují zvláštní údaje o úředních kontrolách v dotčených oblastech a jejich výsledcích.

Mezi nejdůležitější patří zprávy o: sledování a zkouškách přežvýkavců na přítomnost přenosné spongiformní encefalopatie (TSE), tendencích a zdrojích zoonóz, původců zoonóz a ohnisek nálezů vyvolaných původcem v potravinách v Evropské unii (svěřené Evropskému úřadu pro bezpečnost potravin, EFSA), nálezů povinných hlášením u skotu a prasat (v kontextu obchodu uvnitř EU), výroční zpráva o sledování reziduí pesticidů v celé EU a zprávy o zasedáních pracovních skupin pro eradikaci nálezů zvířat.

Tabulka, v níž je uveden seznam hlavních zpráv Komise zveřejněných v minulém roce a jejich internetové stránky, se nachází v příloze této zprávy.

Systémy včasné výměny informací a jiné nástroje pro podávání zpráv

Stávající systém včasné výměny informací pro potraviny a krmiva (RASFF), systém oznamování nálezů zvířat (ADNS) a ohnisek chorob rostlin (Europhyt) jsou důležitými nástroji pro řízení včasné reakce na mimořádné události a nově vznikající rizika a slouží jako zdroje informací o struktuře rizik a chorob a jejich vývoji v potravinovém řetězci. Údaje z nich mohou být důležitým ukazatelem nedostatků při dodržování zavedených bezpečnostních norem. Podrobné výsledky z těchto systémů včasné výměny informací o bezpečnosti potravin a nálezů zvířat jsou každoročně shrnuty ve výročních zprávách o systémech RASFF a ADNS, které jsou zveřejňovány na internetových stránkách Komise:

http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm

http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/adns/index_en.htm

Pokud jde o Europhyt a nástroje pro oznamování zachycení zásilek z rostlinolékařských důvodů, Komise právě spouští internetové stránky, na kterých bude měsíčně předkládat zprávy o zadržení.

Dalším důležitým zdrojem informací, a to nejen o objemu pohybu komodit, ale také o provedených úředních veterinárních kontrolách, je systém TRACES, který umožňuje, aby si Komise a členské státy vyměňovaly informace o kontrolách zvířat a produktů živočišného původu (z domácí produkce nebo dovezených ze třetích zemí).

http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/traces/index_en.htm.

Předkládání zpráv na zasedání Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat

Členské státy také pravidelně předkládají zprávy o fungování kontrol na zasedáních Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat. Může jít buď o rutinní zprávy o výskytu a tlumení nálezů vyvolaných původcem v potravinách, chorob zvířat nebo chorob rostlin, nebo o zprávy týkající se nedávných ohnisek a mimořádných opatření, která byla v reakci na ně přijata. Tyto zprávy jsou pro Komisi dalším důležitým zdrojem informací a umožňují jí posoudit, jak fungují kontroly v členských státech. V posledních letech Komise začala tyto prezentace zveřejňovat na internetových stránkách Komise společně se zápisy z příslušných zasedání.

U určitých oblastí Komise rovněž připravuje sbírku takovýchto zpráv, které obdržela od členských států, a zpřístupňuje je prostřednictvím jednání stálého výboru (k dispozici na těchto internetových stránkách:

http://ec.europa.eu/food/committees/regulatory/index_en.htm).

3.4. Následná činnost a donucovací opatření Komise

Neustálá pozornost věnovaná donucovacím opatřením a jejich koordinace zůstávají prioritou ve všech oblastech, na něž se tato zpráva vztahuje. Doporučení obsažená ve zprávách o auditech úřadu FVO jsou pro tyto účely důležitým podkladem. Soustavná následná činnost spočívá v řadě aktivit.

Příslušné orgány členských států jsou požádány, aby předložily „akční plán“, v němž popíší, jak s doporučeními naložily nebo hodlají naložit. Komise následně akční plán vyhodnotí a systematicky sleduje provádění všech těchto opatření prostřednictvím řady následných činností: a) obecných následných auditů, při nichž se úřad FVO schází

s orgány členského státu, aby přezkoumaly pokrok při provádění doporučení, která byla tomuto členskému státu dána, b) následných auditů na místě týkajících se konkrétních záležitostí nebo žádostí o písemné zprávy týkajících se konkrétních záležitostí, a c) dvoustranných setkání na vysoké úrovni v případě společných nebo trvalých problémů.

Dalším zdrojem informací, které mohou poukazovat na porušení legislativy nebo na problémy s jejím vynucováním, jsou stížnosti od veřejnosti či nevládních organizací a Komise dbá na zajištění toho, aby i tyto stížnosti byly zúčastněnými členskými státy při snaze o dosažení pozitivního výsledku zohledněny.

Pokud jde o další nástroje, v průběhu let 2009–2010 Komise zjistila, že pilotní projekt EU, který funguje v 15 dobrovolných členských státech od dubna 2008 s cílem zajistit rychlejší a úplnější odpovědi na otázky vyplývající z uplatňování právních předpisů EU, je užitečným nástrojem, protože zlepšil komunikaci mezi Komisí a členskými státy a přispěl k řešení problémů s vymáháním právních předpisů, aniž by bylo zapotřebí uchýlit se k formálnímu řízení pro nesplnění povinností.

Nicméně tam, kde nejsou příslušné orgány schopny přijmout uspokojivá nápravná opatření, která by vyřešila přetrvávající problémy, a kde výše popsané mechanismy nevedou k uspokojivému řešení nebo kde nedochází k dostatečnému pokroku, může Komise zahájit řízení o nesplnění povinnosti, které členský stát k jejich plnění přiměje.

K tomu došlo ve třech řízeních proti Řecku, neboť trvale porušovalo řadu důležitých součástí předpisů EU v oblasti bezpečnosti potravin. Soudní dvůr vydal tři rozsudky odsuzující Řecko kvůli selhání v uplatňování práva EU. Konkrétně:

- Audity úřadu FVO zjistily dlouhodobé, zásadní a systémové nedostatky v úředních kontrolách provedených Řeckem, které bylo možno přičíst především nedostatku lidských zdrojů v řeckých veterinárních službách. V důsledku toho bylo provádění úředních kontrol ústřední správou i decentralizovanými orgány povrchní a neefektivní. Soud dospěl k závěru, že výsledky úsilí řeckých orgánů při řešení těchto problémů nebyly dostatečné⁷.

- Soudní dvůr rovněž dospěl k závěru, že Řecko pochybilo při uplatňování klíčových ustanovení právních předpisů EU o vedlejších produktech živočišného původu, které nejsou určeny k lidské spotřebě⁸, a o ochraně zvířat během přepravy a na jatkách⁹.

Kromě toho Komise vydala v roce 2010 odůvodněná stanoviska proti Itálii a Španělsku.

- V případě Itálie bylo při auditech úřadu FVO zjištěno, že schopnost italských orgánů dostát svým povinnostem podle předpisů EU v oblasti rostlinolékařství byla snížena

⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 23.4.2009 ve věci C-331/07.

⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17.12.2009 ve věci C-248/08.

⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10.9.2009 ve věci C-416/07.

nedostatkem personálu. V důsledku toho se Itálii v mnoha případech nepodařilo splnit oznamovací povinnost. Kromě toho problém zjištěný úřadem FVO vedl k tomu, že italské úřady nebyly schopny zajistit úzkou, rychlou, bezprostřední a účinnou spolupráci s Komisí.

- V případě Španělska bylo při auditech úřadu FVO zjištěno, že Španělsko správně neplnilo požadavky EU na dobré životní podmínky zvířat v souvislosti s: schvalováním přepraveců, schvalováním dopravních prostředků, kontrolou knih jízd, kontrolami způsobilosti zvířat k přepravě, inspekcemi a postihy.

Více informací o porušování předpisů je k dispozici ve výročních zprávách o sledování uplatňování práva EU zveřejněných na internetových stránkách Komise: http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/infringements_annual_report_en.htm

4. Závěry

Obecně vzato členské státy zajišťují dobrou úroveň provádění úředních kontrol v celém potravinovém řetězci a plní povinnosti týkající se bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. I když existuje prostor pro zlepšení, došlo k pokroku při účinném využívání kontrolních nástrojů a zdrojů a při plánování, provádění a koordinaci kontrol ve všech odvětvích.

Úřední kontroly a legislativní nástroje k optimalizaci jejich účinnosti jsou klíčovými rysy potravinového řetězce EU. Umožňují příslušným orgánům vykonávat kontroly na základě rizik a objevit nedostatky a včas je řešit. Rovněž poskytují příslušným orgánům dostatečný přehled o bezpečnosti potravin a epizootologických situacích.

Zprávy členských států ujišťují, že příslušné vnitrostátní orgány berou svou úlohu vážně a, jak potvrdily zprávy z auditů prováděných znalci Komise, úroveň odborné způsobilosti se zvyšuje.

Zvláštní audity prováděné na místě Komisí, jakož i obecné následné audity vztahující se na všechna odvětví, jsou obzvláště důležité pro zjištění nedostatků, které je třeba řešit, a pro zajištění přijetí nápravných opatření.

Tyto zprávy Komise o auditech, které jsou doplňkem kontrolní činnosti členských států, nabízí rozsáhlý systém pro posouzení účinnosti kontrolních systémů členských států.

S cílem poskytnout přiměřené zajištění souladu s právními předpisy EU Komise kdykoli v případě potřeby přijme vhodná opatření, která pomohou dosáhnout zlepšení v úředních systémech kontrol a auditů v členských státech.

PŘÍLOHA

SEZNAM ZVEŘEJNĚNÝCH ODVĚTVOVÝCH ZPRÁV KOMISE O PROVÁDĚNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU V OBLASTI BEZPEČNOSTI POTRAVIN, ZDRAVÍ ZVÍŘAT, DOBRÝCH ŽIVOTNÍCH PODMÍNEK ZVÍŘAT A ZDRAVÍ ROSTLIN

Zpráva	Právní základ	Publikace
<i>Výroční zpráva o sledování a zkouškách přežvýkavců na přítomnost přenosné spongiformní encefalopatie (TSE) v EU</i>	Ustanovení čl. 6 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 ze dne 22. května 2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií	http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/tse_bse/monitoring_annual_reports_en.htm
<i>Souhrnná zpráva EU o vývojových tendencích a zdrojích zoonóz, původců zoonóz a ohnisek chorob vyvolaných původcem v potravinách Evropské unii</i>	Ustanovení čl. 9 odst. 2 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2003/99/ES ze dne 17. listopadu 2003 o sledování zoonóz a jejich původců, o změně rozhodnutí Rady 90/424/EHS a o zrušení směrnice Rady 92/117/EHS. <i>(Svěřena úřadu EFSA, vypracována úřadem EFSA ve spolupráci s Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí, ECDC)</i>	http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/2090.pdf
<i>Výroční zpráva o systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva (RASFF)</i>	Článek 50 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin	http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/rasff_publications_en.htm

Zpráva	Právní základ	Publikace
<i>Výroční zpráva o sledování reziduí pesticidů v celé EU</i>	Článek 32 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 ze dne 23. února 2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS. (Svěřena úřadu EFSA)	http://ec.europa.eu/food/fvo/specialreports/pesticides_index_en.htm http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1646.htm
<i>Výroční zpráva o ozařování potravin</i>	Ustanovení čl. 7 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/2/ES ze dne 22. února 1999 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se potravin a složek potravin ošetřovaných ionizujícím zářením	http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/irradiation/index_en.htm
<i>Pracovní dokument útvarů Komise o provádění vnitrostátních plánů sledování reziduí v členských státech</i>	Článek 8 směrnice Rady 96/23/ES ze dne 29. dubna 1996 o kontrolních opatřeních u některých látek a jejich reziduí v živých zvířatech a živočišných produktech a o zrušení směrnic 85/358/EHS a 86/469/EHS a rozhodnutí 89/187/EHS a 91/664/EHS	http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/residues/control_en.htm

Zpráva	Právní základ	Publikace
<i>Výroční zprávy Komise o dozoru členských států nad influenzou ptáků u drůbeže a volně žijících ptáků</i>	Ustanovení čl. 19 odst. 1 rozhodnutí Komise 2006/875/ES a čl. 9 odst. 1 rozhodnutí Komise 2006/876/ES, kterými se schvalují programy eradikace a sledování chorob zvířat a některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) a programy prevence zoonóz, předložené členskými státy a Bulharskem a Rumunskem pro rok 2007.	http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/controlmeasures/avian/eu_resp_surveillance_en.htm
<i>Zprávy ze zasedání odborných podskupin (brucelóza skotu, brucelóza ovcí a koz, tuberkulóza skotu, vzteklina) pracovní skupiny pro sledování eradikace nálezů v členských státech</i>	Pracovní skupina byla vytvořena v roce 2000 jakožto akce plánovaná v bílé knize Komise o bezpečnosti potravin.	http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/eradication/taskforce_en.htm

Zpráva	Právní základ	Publikace
<p><i>Výroční shrnutí podání členských států o dovozech produktů živočišného původu pro osobní spotřebu, které shrnuje příslušné informace o opatřeních, která byla přijata s cílem propagovat a vynucovat pravidla stanovená v uvedeném nařízení, a výsledcích propagace a vynucování</i></p>	<p>Ustanovení čl. 7 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 206/2009, kterým se stanoví opatření týkající se dovozu produktů živočišného původu pro osobní spotřebu do EU</p>	<p>http://ec.europa.eu/food/animal/animalproducts/personal_imports/sum_personal_imports_2005_2007_final.pdf</p>
<p><i>Dobré životní podmínky zvířat: nařízení o přepravě</i></p>	<p>Ustanovení čl. 27 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97</p>	<p>http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/transport/inspections_reports_reg_1_2005_en.htm</p>